

Pravi odgovor na podnebne spremembe so vitalni in sonaravni gozdovi!

Zahteve CIPRE za področje gozdarstva

Gozdovi so za alpski prostor pomembni z različnih vidikov: so vir lesa, ki je dragocena surovina, in življenjski prostor številnih živalskih in rastlinskih vrst, človeka varujejo pred naravnimi nesrečami in mu ponujajo možnosti za sprostitev in preživljanje prostega časa.

Spremenjene podnebne razmere vidno vplivajo na gozd. Višje temperature in manjše količine padavin ustvarjajo nove rastne razmere. Podnebne spremembe zaradi dolgega življenjskega cikla dreves še zlasti močno vplivajo na gozdne ekosisteme. Nujno in smiselno prilagojeno gospodarjenje z gozdovi je treba zato načrtovati dolgoročno in pri tem upoštevati scenarije podnebnih sprememb.

Gozdovi ne občutijo le vplivov podnebnih sprememb, temveč imajo tudi ključno vlogo pri prilagoditvenih ukrepih in ukrepih za varstvo podnebja, sposobnost vezave ogljika je odvisna od vitalnosti in rastle moči gozdnih sestojev. Sposobnost gozda, da veže ogljik v biomaso in tla, daje učinkovito možnost ponovnega odvzema emisij CO₂ iz ozračja. Zaradi vedno večje izrabe lesa – trenutno predvsem v energetske namene – se ta sposobnost pod krinko varstva podnebja zmanjšuje, kar pomeni, da je narejene več škode kot koristi. Ena od študij je pokazala, da je v primeru Avstrije povečana raba lesne biomase (vejevje, suhljad) na več kot 50 odstotkih površine gospodarjenih gozdov že postala problematična zaradi omejenega naknadnega dovajanja hranilnih snovi. Enostransko rabo gozdov v energetske namene moramo zato preprečevati.

Ker gozdnogojitveni ukrepi zahtevajo dolga časovna obdobja in imajo dolgoročne učinke in ker so Alpe podnebnim spremembam še bolj izpostavljene kot preostali deli celine, je treba začeti izvajati ukrepe za prilagajanje gozdov na nove podnebne razmere čim hitreje, a hkrati tudi zelo premišljeno.

CIPRA zato zahteva:

(1) Okrepiti moramo izrabo gozdov kot ponorov CO₂ in ne v energetske namene.

Zaradi prekomernega izkoriščanja gozdov skozi stoletja v Alpah skorajda nikjer več ni visokih lesnih zalog z velikim deležem odraslih sestojev. Alpski gozdovi imajo zato večinoma sorazmerno velik potencial lesnega prirastka in s tem zelo veliko sposobnost dodatne vezave CO₂. Pri sposobnosti vezave CO₂ je treba upoštevati tudi stoječa in ležeča mrtva drevesa, ki v zadnji fazi razgradnje prispevajo h krepitvi humusne plasti v gozdu.

Iz tega razloga ne more biti smiselno, da pod krinko varstva podnebja intenzivno spodbujamo izrabo lesa v energetske namene in s tem povzročamo nepotrebno sproščanje CO₂, namesto da bi se ta dolgoročno vezal v gozdu. Zato je treba les v smislu „kaskadne rabe“ uporabljati predvsem kot gradbeni material in surovino, za energetske namene pa po možnosti samo lesne ostanke ali lesne izdelke, ki jih ne potrebujemo več. Tovrstni ukrepi bodo zadostovali le v primeru občutnega zmanjšanja porabe energije za ogrevanje. Poleg lesa je treba v energetske namene izkoriščati tudi druge obnovljive vire energije.

(2) Ustvarjati moramo kratke krogotoke izrabe regionalnega lesa.

Na območjih, kjer se gozdovi izkoriščajo za pridelavo lesa, morajo tamkajšnja podjetja uporabljati les iz lokalnih gozdov in ga dobavljati po možnosti lokalnim podjetjem, ki ga bodo predelala in tržila na območju domače regije. Tak način izrabe lesa omogoča vzpostavitev zaprtih gospodarskih krogotokov, povečuje dodano vrednost na regionalni ravni in ustvarja delovna mesta. Viri ostanejo v regiji, s tem spodbujamo razvoj lokalnega gospodarstva, poleg tega pa to zagotavlja krajše prevozne poti ter varčevanje pri stroških goriva in CO₂.

(3) Odpornost gozdov proti naravnim tveganjem moramo zagotavljati s sonaravnim gospodarjenjem.

Spodbujanje sonaravno oskrbovanih gozdov, tj. z izbiro rastiščem primernih domačih drevesnih vrst in veliko strukturiranostjo sestojev, izboljšuje ekološko stabilnost gozdnih sestojev glede vremenskih dogodkov in napadov škodljivcev ter povečuje sposobnost njihovega prilagajanja na spremenjene podnebne razmere. Sonaravno gospodarjenje z gozdovi prav tako zahteva prepoved goloseka in uporabe pesticidov, spodbuja naravno pomlajevanje, oblikuje in vzpostavlja posebej vredne gozdne robove ter tudi v gospodarskih gozdovih pušča stara in odmrla drevesa.

(4) Zagotavljati moramo izplačevanje nadomestil za izvajanje ukrepov varstva podnebja v gozdovih.

Gozdnih rezervatov, za katere je značilna prosta razvojna dinamika, primanjkuje. Poleg zagotavljanja funkcije ohranjanja naravnih habitatov prispevajo gozdni rezervati tudi k povečanju skladiščenja CO₂. V alpskem loku je treba najmanj deset odstotkov gozdnih zemljišč prepustiti naravnemu razvoju, upoštevajoč pri tem različne naravne gozdne združbe. Zaradi varstva živalskih in rastlinskih vrst ter biotopov je treba gozdne rezervate še naprej izločati iz rabe, lastnikom gozdov, ki se v imenu varstva podnebja in narave odpovedo določenemu delu prihodkov od svojih površin, pa zagotoviti izplačilo ustreznih odškodnin zaradi nezmožnosti uporabe gozdov, zlasti pa zaradi učinka, ki ga imajo ti gozdovi kot ponori. Veljavni subvencijski sistemi na ravni Evropske unije in večine alpskih držav za tovrstne primere še ne zagotavljajo zadostnih nadomestil, zato se mora sedanje stanje čim prej spremeniti.

(5) Spremenjene podnebne razmere zahtevajo nova spoznanja in širjenje zbranega znanja.

Pomembna in stalna naloga mora biti raziskovanje, ki je usmerjeno v izdelavo v praksi izvedljivih ukrepov za prilagajanje vplivom podnebnih sprememb. Z novimi spoznanji o podnebnih spremembah in njihovih vplivih je treba seznanjati širšo javnosti, ta spoznanja pa začeti uporabljati v praksi.

Bilančno vsoto absorpcije in emisij CO₂ gozdov na eni in uporabo gozda kot surovine za les na drugi strani moramo obravnavati kot celovit sistem, če želimo zagotoviti zanesljivo optimizacijo. V ta namen je treba zagotoviti pomembne podatke, zlasti o potencialni sposobnosti gozdov najrazličnejših vrst in kakovosti za skladiščenje ogljika v času podnebnih sprememb, vključno z vsebnostjo ogljika v tleh. Na tem področju zato potrebujemo nova spoznanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti.

Schaan, marec 2012